

Farklı bir bakış ile sosyal hizmet ve eğitimi

Dr. Salih Kenan Şahin

1967 yılında Erzurum'da dünyaya gelen Salih Kenan Şahin, 1990 yılında Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Enfeksiyon Hastalıkları Kliniğinde Uzmanlık eğitimi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nde İşletme Yüksek Lisansını tamamladı. Özel sağlık kuruluşlarında yöneticilik yaptı ve aktif siyasi çalışmalara katıldı. 2005-2009 yılları arasındaki SSK İstanbul Sağlık İşleri Bölge Müdürlüğü sırasında genel sağlık sigortasının kuruluş çalışmalarına katkı verdi. 2009-2019 yılları arasında iki dönem Pendik Belediye Başkanlığı yapan Şahin, İstanbul Medipol Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Sosyal hizmet ve eğitiminde, dünyadaki muazzam gelişmelere karşın Türkiye'de açık bir ihmalin varlığı dikkat çekicidir. ABD ve diğer gelişmiş ülkelerle birçok alanda rekabet edebilirken, sosyal hizmet konusunda farkı ve durumumuzu anlamak sorunu çözenin ilk adımıdır. ABD'nin ilk bakışta, doğal dinamiklerindeki zayıflığına, aile yapısındaki bozulmaya, kesimler arası yüksek farka, kültürel karmaşaya ve aşırı bireyselleşmeye rağmen sosyal yapısının ayakta olması şaşırtıcıdır. Bunu sağlayan kamu, özel ve STK bünyesindeki sosyal çalışmacıların güçlü katkısı ile etkili sosyal sistemlerdir. Çalışma alanlarında oldukça yüksek sayıdaki sosyal çalışmacının etkin çabası, sosyal çalışma bölümlerinin toplumun sorunlarına çözüm üreten akademik birikimi ve politik alanda sahanın ihtiyaçları doğrultusunda düzenlemelerde belirleyici konumları, iyi organize sosyal sistemin temelini oluşturmaktadır. ABD'de sosyal çalışmacılar her yerde mevcuttur. "Okullar, aile içi şiddet barınakları, evlat edinme ajansları, mahkemeler ve hapisaneler, hastaneler, tedavi merkezleri, devlet kurumları, kârlı, kar amacı gütmeyen ve inanç temelli STK'lar, danışma merkezleri, bakım evleri ve uzun süreli bakım tesisleri, evsiz barınakları, uluslararası organizasyonlar, ordu vb."(2). ABD'deki çalışma istatistikleri sahada çalışan sosyal çalışmacıların en güncel sayılarını vermektedir (Tablo 1) (3)

Ülkemiz sosyal açıdan, kurumları dışın- da da toplumsal dayanışmaya sahip. Bu avantaj gibi dursa da, bilinçsiz yapılan sosyal müdahalelerin zararı daha büyük olmaktadır. Sosyal destek amacına ancak profesyonel yaklaşımla ulaşabilir. Toplumdaki yaygın sosyal problemler ortadadır. Aile içi ve toplumun bütün hücrelerine yayılmış şiddet problemi, korunmaya muhtaç çocuklar, çocuklara yönelik ihmal, istismar, gençlik problemleri, bağımlılıkla mücadele, yaşlı problemleri ülke gündeminin üst sıralarındadır. Eğitimde sosyal destek eksikliği, akademik kaliteyi olumsuz etkilemektedir. Cezaevlerindeki mahkûmların denetimli serbestlik gibi topluma kazandırma faaliyetleri, güvenlikçi bakış dışında bir bilinçle göçün yönetimi, herkesin arzu ettiği politikalar. Tüm bunlar sosyal hizmetin kültürel kodlarımıza uygun etkili çözüm önerilerine ihtiyaç duyuyor. Sosyal hizmet uzmanları (SHU)/sosyal çalışmacılar, sosyal politikaların oluşturulmasında da etkili roller almalıdır. Ülkemizdeki SHU sayısını tam olarak ifade eden sağlam veriler maalesef mevcut değildir. Türkiye'deki birçok alanda güncel rakamlara erişmek mümkünken, sosyal hizmet için aynısını söylemek zordur. Bu kadar büyük ihtiyaç ve geniş roller için sayının yetersizliği yanında, kaydın da yetersiz olması ayrıca sorgulama gerektiren bir durumdur.

SHU sayısı ile ilgili sınırlı veri içinde en geçerlisi BİMER cevabı. Çalışmayı derleyenlere teşekkür etmek lazım. "Kamu

kurum ve kuruluşlarında kaç sosyal çalışmacı ve sosyal hizmet uzmanının görev yaptığı BİMER yoluyla Devlet Personel Başkanlığına (DPB) sorulmuştur. BİMER verilerine (Ocak 2015) göre kapsama giren kamu kurum ve kuruluşlarında 3.274 Sosyal Çalışmacı görev yaparken; 190 kapsamındaki kurumlar başlığında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yurtdışı Sözleşmeli Personel 5005 Sosyal Hizmet Uzmanı koduyla 17 kişilik Sosyal Hizmet Uzmanı kadrosu bulunmakta olup bu kadroların 16'sı doludur."(5)

Dünyada sosyal hizmet eğitimi yüz yıl önce verilmeye başlandı. Toplumlarda hayırsever ve inanç merkezli düşünceler ile gerçekleştirilen toplumsal dayanışma ve yardımlaşma davranışının göç, kentleşme ve sanayileşme süreci ile birlikte yetersiz kalması, taleplerin niteliğinin bireysel çabayla karşılanamaması ile önce mesleki ardından da

Tablo 1: 2018 Yılında ABD'de Sosyal Çalışmacı İstihdam Rakamları

Çocuk, aile ve okul sosyal çalışmacıları	320.170
Tıp ve halk sağlığı sosyal çalışmacıları	168.190
Ruh sağlığı ve madde bağımlılığı sosyal çalışmacıları	116.750
Diğer sosyal çalışmacılar	57.440
Toplam	662.550

bilimsel bir perspektif kazanmıştır. Hayırseverlik, gönüllülük, vakıf ve sivil toplum esaslı bir sosyal hizmet, eğitimle profesyonel sosyal hizmet mesleğine dönüşmüştür. Akademik eğitiminin ilk örnekleri olarak İngiltere'de 1890'larda, aynı yıllarda Almanya'da, 1899 yılında Hollanda'da ilk sosyal hizmet okulu açılmıştır. 1898'de New York'ta yaz okulu ile sosyal hizmet eğitimi başlamıştır.

"Türkiye ile Amerikan sosyal hizmetinin kurumsal düzeyde ilk karşılaşması büyük olasılıkla Sabiha Sertel'in 1919'da Columbia Üniversitesine bağlı Sosyal Çalışma Okulunda (New York School of Social Work) eğitime gitmesi ile başlamaktadır"(4). "1923 yılında diplomasını alarak ülkemizin profesyonel anlamda ilk sosyal hizmet mezunu olmuştur."(5) Sertel soyadının yakın Türkiye tarihi açısından önemine binaen, sosyal hizmet tarihi açısından da daha nitelikli araştırmalara değer olduğunu düşünüyorum.

Ülkemizde profesyonel anlamda sosyal hizmet eğitim başlangıcı dış etkiyle olmuştur. "Sosyal hizmet eğitimi ABD'li 'uzmanların' 1950'li yılların sonunda Türkiye'ye gelip, hükümet üyeleriyle görüşüp, zamanın hükümet üyelerinin bu iş için "Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığını uygun bulmaları ve sosyal hizmetlerin ve sosyal hizmet eğitiminin bu bakanlığın çatısı altında yapılandırılmasıyla başlatılmıştır."(6)

1957 yılından itibaren Birleşmiş Milletler adına ülkemizde Müşavir olarak bulunan Miss Hersey'in yürüttüğü çalışmalar, dönüm noktasıdır. "Miss Hersey'in liderliğindeki çalışmalar sonucu Türkiye'de sosyal hizmetlerin bilime uygun olarak ve profesyonel bir şekilde yeniden örgütlenmesi kararı alınmıştır. 1961 yılında, 7355 sayılı Sosyal Hizmet-

ler Enstitüsü Kuruluşuna Dair Kanun'un 1. maddesinin gereği olarak Sosyal Hizmetler Akademisi kurulmuştur. Böylece ülkemizde ilk kez sosyal hizmet eğitimi başlamıştır."(7)

Model olarak ABD eğitim modeli seçilmiştir. "Türkiye'de sosyal hizmet eğitimi ABD'nin girişimiyle başlatılmış ve o dönem ABD'sinin sosyal hizmet verilerine ve modeline göre biçimlendirilmiştir."(6) En çok eleştirilen öğretim üyesi meselesi, o tarihte de en önemli problemdi. "Başlangıç yıllarında Türkiye'de sosyal hizmet alanında eğitilmiş öğretim elemanları olmadığından mesleki dersleri, ikili anlaşmalar çerçevesinde Hollanda, İngiltere, Pakistan, Hindistan gibi ülkelere sağlanan öğretim elemanları, temel bilim derslerini Ankara'daki çeşitli üniversitelerden sağlanan öğretim üyelerinden oluşan uluslararası bir kadro yüklenmiş, buna ilaveten Birleşmiş Milletler Eğitim Müşavirleri ile ders programı çalışmaları yapılmıştır. 3. ve 4. sınıflar oluşunca özellikle sosyal hizmet kuram ve yöntem dersleri için deneyimli öğretim elemanları sağlamak amacıyla Amerika Fullbright Komisyonu ile yapılan anlaşma uyarınca sosyal hizmet bölümlerinin olduğu üniversitelerden öğretim üyeleri gelmiş, ders vermelelerinin ötesinde Türk öğretim üyeleriyle beraber çalışmışlardır."(7)

1980'e kadar Bakanlıklara bağlı verilen eğitim, YÖK kanunu ile üniversiteler bünyesine aktarılmıştır. "Sosyal Hizmetler Akademisi, 12 Eylül askeri darbesi sonrası, 1982 yılında YÖK yasası ile Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bölümü birleştirilerek Sosyal Hizmetler Yüksekokulu adıyla Hacettepe Üniversitesi'ne bağlanmıştır."(7) Bölümden, 2016 yılı bahar dönemi itibarıyla 3.997 öğrenci mezun olmuştur."(7)

Dünyada sosyal hizmet eğitimi yüz yıl önce verilmeye başlandı. Toplumlarda hayırsever ve inanç merkezli düşünceler ile gerçekleştirilen toplumsal dayanışma ve yardımlaşma davranışının göç, kentleşme ve sanayileşme süreci ile birlikte yetersiz kalması, taleplerin niteliğinin bireysel çabayla karşılanamaması ile önce mesleki ardından da bilimsel bir perspektif kazanmıştır. Hayırseverlik, gönüllülük, vakıf ve sivil toplum esaslı bir sosyal hizmet, eğitimle profesyonel sosyal hizmet mesleğine dönüşmüştür.

Sosyal hizmet eğitimi, 2002 yılına kadar 41 yıl boyunca 120 öğrenci alınan tek bir kurumla sınırlı kalmıştır. Hâlbuki 2002 yılında sayısı 50'ye ulaşan tıp fakültelerine 4 bin 556 öğrenci alınmaktaydı.(9) Sadece bir okul ile Türkiye'deki SHU açığını karşılamak ne kadar mümkündür? Amerika örneğinde görüldüğü gibi, çok sayıda kurum da kritik hizmetler verme imkânı ve ihtiyacı olan sosyal hizmet alanının sınırlandırılmasının, Türkiye gerçekleri ile izahı mümkün değildir. Bu konudaki değerlendirmelere bakınca, ihmalin nedeni gaflet mi, ihanet mi anlamak mümkün değil.

Bazı akademik çalışmalarda durum gayet net anlatılmıştır. *"Bugün sosyal hizmet eğitiminde yaşanmakta olan akademik personel eksikliğinin ana nedenini bize göre eğitimin yıllarca tek okula mahkûm bırakılmasında aramak gerekir. Tek okulda sürdürülen eğitim ne sahanın ihtiyaç duyduğu sayıda sosyal hizmet uzmanı ne de sosyal hizmet eğitimini ülke geneline yaygınlaştırabilmeyle olanak sağlayacak akademik personel yetiştirebilmiştir."*(10)

60 yıla varan geçmişte akademik kadroların yetiştirilmesi konusunda da bir darlık olduğu aşikâr. Tomanbay, içerden bir gözle bu durumu şöyle değerlendirmiş. *"Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünün yıllardır, daha başından beri, 'Küçük olsun benim olsun' anlayışıyla, yapay ve toplumdaki kopuk gerekçeler üretmekle ikinci bir okul açılmasını engelleyenler, engellemeye harcadıkları bu zamanlarını bilimsel çalışmalara ayırmış olsalardı bugünkü yaşadığımız akademik kuraklık yaşanmazdı. Sadece bölüm açılması değil. Bilir misiniz? 1983'te kurulan sosyal hizmet yükseköğretim kurumu o gün dar bir düşünce ile sadece 'Sosyal Hizmet' olarak açılan tek anabilim dalının sayısı-*

nı bugün, 30 yıla yaklaşan zaman içinde ikiye üçe çıkaramadı. 30 yılda hala tek anabilim dalı! Gülnüçtür bu! HÜ Sosyal Hizmet Bölümünde tüm zamanlar, yeni bölümler açılması, yeni anabilim dalları açılması, yeni yayınlar yapılması yerine, neden yeni bölüm açılmaması, neden anabilim dalının sayısının artırılmaması gerekçelerini üretmeye çalışmakla geçmiştir."(1)

2002 yılından sonra sosyal hizmet bölümlerinin açılması yönünde olumlu gelişmeler olmuştur ve yıllar sonra Başkent Üniversitesinde Türkiye'nin ikinci sosyal hizmet bölümü eğitime başlamıştır. *"2006 yılından itibaren yeni bölümler açılmaya başlandı. Bu gelişmeye, Sosyal Hizmetler Yüksekokulunun fakülteleşme çabaları, yönetimin yeni bölümlerin açılması için YÖK'e ilettiği talepler, bazı öğretim üyelerinin yeni bölüm açılması için kişisel girişimleri, dönemin SHÇEK Genel Müdürü'nün şahsi gayretleri, hükümetin üniversite politikası, AB-Türkiye Katılım Müzakerelerinin resmen başlatılmış olması ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda yer alan 'sosyal çalışma görevlisi' kavramının başlattığı tartışma katkı sağlamıştır."*(10)

Yeni bölümlerin oluşması bazı çevreler de memnuniyete değil, rahatsızlığa sebep olduğu anlaşılmaktadır. Bu tepki en ağır ifadelerle kaynak kitaplarda yazılmıştır. *"2000'li yıllarla birlikte sosyal hizmet bölümleri habis bir şekilde çoğalmaya başlamıştır"* (4). Uzun zamanın ihmalî neticesinde, doğal olarak bu sayı artışı plansız, programsız ve eğitim için gerekli altyapı oluşturulamadan gerçekleşmiştir. Bazı üniversiteler Hacettepe Üniversitesinden öğretim üyeleri transfer edebilmiştir. Ancak sayısal yetersizlik nedeniyle birçok üniversitemizdeki sosyal hizmet bölümümü akademisyenlerinin çoğu, farklı alanlardan transfer-

Tablo 2: 2011 Yılına Kadar Sosyal Hizmet Bölümü Açılan Üniversiteler ve Açılış Yılları

Sosyal Hizmet Bölümü Açılan Üniversiteler	Açılış Yılı
Hacettepe Üniversitesi	1961
Başkent Üniversitesi	2002
Selçuk Üniversitesi	2006
Sakarya Üniversitesi	2006
Adnan Menderes Üniversitesi	2006
Ankara Üniversitesi	2007
Düzce Üniversitesi	2009
Yalova Üniversitesi	2009
Maltepe Üniversitesi	2009
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi	2010
Kocaeli Üniversitesi	2010
İstanbul Üniversitesi	2011
Arel Üniversitesi	2011
Lefke Avrupa Üniversitesi	2011
Atatürk Üniversitesi	2011

dir. 1961 yılındaki kuruluş aşamasında yaşanan toplama kadrolarla ihtiyacın karşılanmaya çalışılmasının, 50 yıl sonra tekrarlanması elbette acınacak bir durumdur.

Mevcut SHU sayısının tam olarak bilinememesi, kayıtların yetersizliği ve ülkenin gelecek SHU ihtiyacı belirsizliği, temel sorunlardan biridir. "Türkiye'nin bugün ve gelecekte ne kadar sosyal hizmet uzmanı ihtiyacı vardır?" sorusunun referans rakamsal değerlendirmelerin mevcut olmayışı, bu konudaki, azdır, çoktur yorumlarını bilimsel temelden yoksun hale getirmektedir. Bu konudaki belirsizlik sosyal hizmet bölümünün gelişimine de katkı sağlamayan sığ tartışmalara malzeme olmaktan başka bir işe yaramamaktadır. Türkiye'nin SHU

ihtiyacına yönelik rakamları birilerinden bekleme kolaydır. Tüm akademik, idari ve mesleki yapı ülkemiz için SHU ihtiyacına yönelik gelecek kestirimi yapılmasına samimi katkı vermelidir. Sosyal hizmette başarılı ülkeleri örnek alan, Türkiye gerçeklerine de uygun, rasyonel bir şekilde SHU sayısı projeksiyonu ile lisans ve lisansüstü eğitim plan taslakları oluşturulmalıdır. Kanaatimce bu çalışmalar üniversitelerce yapılarak, karar vericilere önerilmelidir.

Gerçek ihtiyaç elbette tam olarak söylenemez. Ancak mukayese ile tahmin yapılabilir. Türkiye'nin yaklaşık 4 katı nüfusa sahip ABD ile mukayese edildiğinde en basit ifadesi ile 150 binden fazla SHU ihtiyacı tahmini yapılabilir. Türkiye'de 2018 yılı için (KKTC üniversiteleri dâhil) eğitim faaliyeti veren 45 sosyal hizmet bölümünde 6 bin 302 öğrenci kaydolmuştur (Tablo 3). Bu kontenjanlar ile ABD düzeyine en erken 20 yıl sonra erişebiliriz.

Yeni açılan bölümlerin akademik altyapı yetersizliği en önemli problemidir. 1961 yılında bölümün kurulmasında yaşanan süreç 2010'lu yıllarda tekrar etmiştir ve halen devam etmektedir. Multidisipliner

bir yaklaşımla, akademik ihtiyacı karşılayacak yüksek lisans ve doktora programları artırılmalıdır. Öğrencilerin staj ve uygulamaları eğitimin çok önemli bir parçasıdır. Ciddi sorunlar yaşanan stajların etkin şartlarda yapılabilmesi için kurumlarla üniversiteler ortak çalışma yapmalıdır. Bugüne kadar başka branşlar tarafından ikame edilen alanlarda SHU kadroları açılması başta olmak üzere, mezunların iş piyasasında daha fazla fırsat bulabilmesi için karar vericiler ile etkili iletişim sağlanmalıdır. Üniversiteler bütün bu konuları alternatif boyutlarıyla akademik çalışmalar yaparak desteklemelidir. Sosyal hizmet bölümleri ulusal eğitim standartlarını tespit edecek ve geliştirecek ortak çalışmalar yapmalıdır. Üniversiteler ve meslek örgütleri güçlü iş birlikleri ve dayanışma ile SHU için etkili inisiyatifler ortaya koymalıdır. Sonuç olarak Türkiye'de ihtiyacı her geçen gün daha iyi fark edilen sosyal hizmet, önünde çözülmesi gereken pek çok sorunun yanında parlak bir ufka sahiptir. Bugüne kadar çokça tartıştığı sorunlarını, içine kapanarak, kurumlarla ve toplumla bütünleştirmeyi sağlayamadan çözmek yerine, tüm taraflarla aktif iş birliği yapan yaklaşıma geçerek çözmelidir.

Kaynaklar

- 1) Tomanbay İ.; Sosyal Hizmetler Gerçekten Nereye? Ya Da Sosyal Hizmetler; Nereden Nereye? <https://www.ilhantomanbay.com/2019/02/04/sosyal-hizmetler-gerçekten-nereye/> (Erişim Tarihi: 17.07.2019)
- 2) Ritter DJ, Ritter JA, Vakalahi DHF, Vakalahi HFO, Kieman-Stern M. 101 Careers in Social Work <http://books.google.cz/books?id=EvfpAr5i9cQC> (Erişim Tarihi: 04.04.2019)
- 3) Bureau of Labor Statistics, U.S. Department of Labor. <https://www.bls.gov/ooh/community-and-social-service/social-workers.htm#tab-7> (Erişim Tarihi: 12.04.2019)
- 4) Çiftçi D. Sosyal Hizmete Giriş Zastrow (çeviri 3. baskı). 3. Çiftçi D, editor. Nika; 2015. i.
- 5) Hizmet S, Karakuş B. Kadro ve Unvanı "Sosyal Hizmet Uzmanı / Sosyal Çalışmacı" Position and Title of Social Work Programme Graduates "Sosyal Hizmet Uzmanı" and "Sosyal Çalışmacı" 1971;169-90.
- 6) Tomanbay İ. 1960'lı Yıllardan 2000'li Yıllara Sosyal Hizmet Eğitimi http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tomanbay/ilhan_1960li_yillardan_2000li_yillara_SH_egitimi.docx (Erişim Tarihi: 17.07.2019)
- 7) Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü Tarihçe <http://www.shy.hacettepe.edu.tr/tr/menu/tarihce-9> (Erişim Tarihi: 17.07.2019)
- 8) SHU Demeği. Dünden Bugüne Türkiye'de Sosyal Hizmet Mesleği. https://www.rehabilitasyon.com/makale/DUNDEN_BUGUNE_TUR-2_Dp8v_54 (Erişim Tarihi: 17.07.2019)
- 9) Tab R.K. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu.
- 10) Zengin O. Türkiye'de Sosyal Hizmet Eğitiminde Mevcut Durum: Tespitler, Analizler ve Öneriler. <https://www.researchgate.net/publication/289672747> (Erişim Tarihi: 17.07.2019)

Tablo 3: 2018 Yılı Üniversitelerimizin Sosyal Hizmet Bölümü Kontenjanları

Üniversite Adı	Kontenjan	Üniversite Adı	Kontenjan
Atatürk Üniversitesi (Erzurum)	2112	İstanbul Aydın Üniversitesi	70
Anadolu Üniversitesi (Eskişehir)	565	Lefke Avrupa Üniversitesi (KKTC-Lefke)	70
İstanbul Gelişim Üniversitesi	210	İstanbul Arel Üniversitesi	64
Bingöl Üniversitesi	185	Fırat Üniversitesi (Elazığ)	62
Hacettepe Üniversitesi (Ankara)	185	Sağlık Bilimleri Üniversitesi (İstanbul)	62
Yalova Üniversitesi	134	Uşak Üniversitesi	62
Niğantaşı Üniversitesi (İstanbul)	130	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi (Ankara)	62
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi (KKTC-Lefkoşa)	130	Avrasya Üniversitesi (Trabzon)	60
Cumhuriyet Üniversitesi (Sivas)	124	Biruni Üniversitesi (İstanbul)	60
Erzincan Üniversitesi	124	Girne Üniversitesi (KKTC-Girne)	60
Gümüşhane Üniversitesi	124	İstanbul Esenyurt Üniversitesi	60
Sakarya Üniversitesi	124	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	60
İstanbul Medipol Üniversitesi	120	Kto Karatay Üniversitesi (Konya)	60
Celal Bayar Üniversitesi (Manisa)	93	Kocaeli Üniversitesi	54
Üsküdar Üniversitesi (İstanbul)	90	Bitlis Eren Üniversitesi	52
Ankara Üniversitesi	82	Kırıkkale Üniversitesi	52
Selçuk Üniversitesi (Konya)	82	Necmettin Erbakan Üniversitesi (Konya)	52
Adnan Menderes Üniversitesi (Aydın)	77	Ondokuz Mayıs Üniversitesi (Samsun)	52
Yakın Doğu Üniversitesi (KKTC-Lefkoşa)	75	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi (Rize)	52
Maltepe Üniversitesi (İstanbul)	73	Başkent Üniversitesi (Ankara)	50
Düzce Üniversitesi	72	Adıyaman Üniversitesi	41
İstanbul Üniversitesi	72	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	30
Karabük Üniversitesi	72	Toplam	6.302